

**Міністерство освіти і науки України
Сумський національний аграрний університет
Факультет біолого-технологічний
Кафедра Технології кормів та годівлі тварин**

Робоча програма (силабус) освітнього компонента

**ОК 10. Благополуччя тварин
(обов'язковий)**

Реалізується в межах освітньої програми

Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва

за спеціальністю **Н2 Тваринництво**
на третьому (доктор філософії) рівні вищої освіти

Суми – 2026

Розробник: О.Г. Михалко, донент кафедри технології кормів та годівлі тварин

Розглянуто, схвалено та затверджено на засіданні кафедри технології кормів та годівлі тварин	протокол від « <u>11</u> » <u>05</u> 2026 р. № <u>11</u>
	Завідувач кафедри <u>Віктор ОПАРА</u> (підпис) (прізвище, ініціали)

Погоджено:

Гарант освітньої програми Вікторія ВЕЧОРКА

Декан Біолого-технологічного факультету Вікторія ВЕЧОРКА

Рецензія на робочу програму (додається) надана: Михалко О.Г.
(ПІБ)

Зав. відділу аспірантури
Методист відділу якості освіти,
ліцензування та акредитації

Штефанівська М.Б.
(ПІБ)
Моника С.В.
Надія Паранька
(ПІБ)

Зареєстровано в електронній базі: дата: 25.06 2026 р.

Інформація про перегляд робочої програми (силабусу):

Навчальний рік, в якому вносяться зміни	Номер додатку до робочої програми з описом змін	Зміни розглянуто і схвалено		
		Дата та номер протоколу засідання кафедри	Завідувач кафедри	Гарант освітньої програми

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

	Назва ОК	Благополуччя тварин							
	Факультет/кафедра	Біолого-технологічний/Технології кормів та годівлі тварин							
	Статус ОК	Обов'язковий							
	Програма/Спеціальність (програми), складовою яких є ОК для	Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва/Н2 Тваринництво							
	ОК може бути запропонований для	-							
	Рівень НРК	восьмий							
	Семестр та тривалість вивчення	семестр 3, 10 тижнів							
	Кількість кредитів ЄКТС	3							
	Загальний обсяг годин та їх розподіл	Контактна робота(заняття)						Самостійна робота	
Лекційні		Практичні /семінарські		Лабораторні					
денна		заоч.	денна	заоч.	денна	заоч.	денна	заоч.	
20			20		-	-	50		
	Мова навчання	Українська							
	Викладач/Координатор освітнього компонента	Михалко Олександр Григорович							
11.1	Контактна інформація	Доцент кафедри технології кормів та годівлі тварин кабінет 322 головного корпусу ел. адреса: snau.cz@ukr.net консультації: щовівторка 14 ⁰⁰ -15 ⁰⁰ .							
	Загальний опис освітнього компонента	Освітній компонент вивчає принципи забезпечення фізичного та психічного здоров'я сільськогосподарських і домашніх тварин. Вона охоплює умови утримання, годівлі, поводження з тваринами та методи оцінки їхнього стану відповідно до міжнародних стандартів. Метою є формування знань і навичок, необхідних для підвищення продуктивності та гуманного ставлення до тварин..							
	Мета освітнього компонента	Мета освітнього компонента полягає у формуванні у здобувачів системних знань про сучасні підходи до забезпечення фізичного та емоційного добробуту тварин, а також умінь застосовувати ці знання на практиці. В результаті вивчення курсу студенти здобудуть навички оцінювання умов утримання та поведінки тварин, розпізнавання ознак стресу й дискомфорту, розробки заходів для покращення добробуту у тваринницьких господарствах. Крім того, вони зможуть критично аналізувати виробничі системи з позиції гуманного ставлення до тварин та відповідності міжнародним стандартам..							
	Передумови вивчення ОК, зв'язок з іншими освітніми компонентами ОП	Освітній компонент «Благополуччя тварин» пов'язаний із такими освітніми компонентами: Методологія проведення наукових досліджень.							

	Політика академічної доброчесності	Політика академічної доброчесності у СНАУ регулюється Кодексом академічної доброчесності http://docs.snau.edu.ua/documents/education/quality/kodeks_akadem_dobrochesnosti.pdf У відповідності до нього вимоги до студента щодо дотримання академічної доброчесності під час вивчення освітнього компонента наступні: відповідально ставитись до своїх обов'язків, вчасно та добросовісно виконувати завдання, передбачені навчальною програмою; бути присутнім на усіх заняттях; виконувати самостійну роботу; чесно та відповідально готуватись до поточного, модульного та підсумкового контролю; подавати на оцінювання лише самостійно виконану роботу. Є неприйнятним для студента: виявляти нешанобливе та некоректне ставлення до викладача; запізнюватись на заняття та пропускати їх без поважних причин; під час навчального процесу використовувати підказки, роботи інших осіб, телефони; надавати та одержувати допомогу від третіх осіб при проходженні поточного, модульного та підсумкового контролю; отримувати або пропонувати хабар за отримання будь-яких переваг у навчальній діяльності. За порушення правил академічної доброчесності студенти можуть бути притягнуті до наступних форм відповідальності: – повторне проходження оцінювання (контрольної роботи, іспиту, заліку тощо); – повторне проходження навчального курсу; – попередження; – винесення догани; – відрахування з університету (ч.5 ст. 48 Закону України «Про освіту»);
	Посилання на курс у системі Moodle	https://cdn.snau.edu.ua/moodle/course/view.php?id=6217

2. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ ТА ЇХ ЗВ'ЯЗОК З ПРОГРАМНИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ НАВЧАННЯ

Результати навчання за ОК: Після вивчення освітнього компонента здобувач очікувано буде здатен...	Програмні результати навчання, на досягнення яких спрямований ОК (зазначити номер згідно з нумерацією, наведеною в ОП)	Як оцінюється РНД
	ПРН 10	
ДРН 1. Здобувач здатний критично аналізувати еволюцію концепції благополуччя тварин, сучасні етичні підходи та міжнародні нормативно-правові системи у сфері гуманного поводження з тваринами; вміє розробляти та обґрунтовувати науково-практичні підходи до впровадження принципів добробуту у виробничі та дослідницькі системи; володіє компетентністю здійснювати експертну оцінку відповідності технологій міжнародним стандартам і формувати рекомендації щодо їх удосконалення.	×	Усне опитування, Ессе
ДРН 2. Здобувач здатний комплексно оцінювати фізіологічні, етологічні та технологічні індикатори благополуччя тварин із використанням сучасних методів моніторингу та аналізу; вміє виявляти причинно-наслідкові зв'язки між виробничими чинниками, стресом і продуктивністю тварин, а також розробляти системи контролю та корекції умов утримання, транспортування і забою; володіє компетентністю створювати та впроваджувати інноваційні методики оцінювання добробуту тварин.	×	Індивідуальне завдання
ДРН 3. Здобувач здатний здійснювати системний аналіз впливу технологій утримання та виробничих систем на здоров'я, продуктивність і благополуччя тварин у контексті концепцій One Health та сталого розвитку; вміє моделювати та оцінювати ефективність технологічних рішень із урахуванням екологічних, економічних і соціальних аспектів; володіє компетентністю ініціювати та науково обґрунтовувати впровадження інноваційних технологій у сучасне тваринництво.	×	Письмове тестування
ДРН 4. Здобувач здатний здійснювати наукову та професійну комунікацію на міждисциплінарному й міжнародному рівнях, аргументовано презентувати результати досліджень та брати участь у формуванні експертного середовища у сфері благополуччя тварин; вміє координувати роботу міждисциплінарних команд, розробляти спільні наукові та виробничі проекти, а також забезпечувати ефективну взаємодію зі	×	Індивідуальне завдання, Письмове тестування

стейкхолдерами.		
ДРН 5. Здобувач здатний здійснювати критичний аналіз, наукову експертизу та оцінювання ефективності освітніх, наукових і виробничих процесів у сфері здоров'я та благополуччя тварин; вміє формувати науково обґрунтовані рекомендації щодо їх удосконалення, генерувати нові підходи та напрями досліджень; володіє компетентністю до автономного професійного розвитку, самооцінювання та продукування нових знань у галузі.	×	Письмове тестування

ПРН 10. Аналізувати наукові доробки вітчизняних та зарубіжних авторів з благополуччя тварин та здійснювати впровадження у виробництво досягнень наукових досліджень у цьому аспекті.

3. ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА (ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ)

Тема. Перелік питань, що будуть розглянуті в межах теми	Розподіл в межах загального бюджету часу Денна форма			Рекомендована література
	Аудиторна робота		СРС	
	Лк	Пз		
Тема 1. Еволюція наукових концепцій благополуччя тварин: від «п'яти свобод» до сучасних моделей оцінювання 1. Наукові та соціальні передумови формування концепції благополуччя тварин 2. Звіт Брамбелла та становлення концепції «п'яти свобод» у науковому дискурсі 3. Трансформація підходів до благополуччя тварин у 1970–1990-х роках 4. Сучасні концептуальні моделі оцінювання та забезпечення добробуту 5. Роль концепції благополуччя у розвитку сучасного тваринництва та дослідницької практики.	2	2	6	1,2,3,4,5
Тема 2. Нормативно-правове та міжнародне регулювання благополуччя тварин 1. Теоретичні основи правового регулювання добробуту тварин 2. Національна нормативна база та тенденції її розвитку в Україні 3. Науково-регуляторна роль WOAH (OIE), EFSA та законодавства ЄС 4. Адаптація українського законодавства до європейських вимог 5. Значення нормативного забезпечення для науки, освіти та виробництва.	2	2	6	1,2,3,4,5,6
Тема 3. Етичні та філософські засади благополуччя тварин 1. Історичний розвиток етичних підходів до поводження з тваринами 2. Провідні етичні концепції у сучасному науковому дискурсі 3. Гуманність як фундаментальний принцип welfare science 4. Концепція «п'яти свобод» як етичний і прикладний інструмент 5. Сучасні етичні виклики та дискусійні аспекти 6. Освітній, науковий і суспільний виміри гуманного ставлення до тварин.	2	2	6	1,2,3,4,5,7
Тема 4. Фізіологічні та поведінкові індикатори благополуччя тварин 1. Фізіологічні маркери стресу та адаптації	2	2	4	1,2,3,4,5,8

Тема. Перелік питань, що будуть розглянуті в межах теми	Розподіл в межах загального бюджету часу <i>Денна форма</i>			Рекомендована література
	Аудиторна робота		СРС	
	Лк	Пз		
2. Індикатори болю, дискомфорту та порушення гомеостазу 3. Поведінкові критерії оцінки добробуту 4. Індикатори, пов'язані з годівлею, водоспоживанням та метаболічним станом 5. Соціальна поведінка як компонент оцінювання благополуччя 6. Інтегральна оцінка добробуту на основі фізіологічних і поведінкових показників.				
Тема 5. Методологічні підходи до оцінки благополуччя у тваринницьких системах 1. Концептуально-методологічні засади оцінювання добробуту 2. Фізіологічні методи дослідження благополуччя 3. Поведінкові методи оцінки та моніторингу 4. Клінічні критерії та діагностичні підходи 5. Екологічні фактори у системі оцінювання добробуту 6. Інтегровані та мультифакторні системи оцінювання 7. Економічна ефективність забезпечення благополуччя тварин.	2	2	4	1,2,3,4,5,9
Тема 6. Благополуччя тварин під час транспортування: оцінка ризиків і контроль критичних точок 1. Основні фактори ризику при транспортуванні тварин 2. Завантаження як критична контрольна стадія технологічного процесу 3. Простір, вентиляція, мікроклімат та їх вплив на добробут 4. Тривалість транспортування та адаптаційні механізми тварин 5. Розвантаження, відновлення та післятранспортний стан тварин 6. Міжнародні стандарти та регуляторні вимоги.	2	2	4	1,2,3,4,5,11-16
Тема 7. Гуманний забій у контексті сучасних наукових і нормативних підходів 1. Теоретичні засади гуманного забою 2. Законодавчі вимоги та міжнародні стандарти 3. Технологічні методи гуманного забою 4. Актуальні проблеми та виклики практичного впровадження	2	2	4	1,2,3,4 11-16 Додаткові джерела

Тема. Перелік питань, що будуть розглянуті в межах теми	Розподіл в межах загального бюджету часу Денна форма			Рекомендована література
	Аудиторна робота		СРС	
	Лк	Пз		
5. Перспективи розвитку систем гуманного забою в Україні та світі.				
Тема 8: Системи утримання тварин і їх вплив на показники благополуччя 1. Традиційні моделі утримання та їх оцінка 2. Модернізація систем утримання та welfare-oriented підходи 3. Інноваційні технології утримання тварин 4. Вплив технологій утримання на фізіологічний стан і поведінку 5. Нормативні та міжнародні вимоги до систем утримання 6. Перспективні напрями розвитку систем утримання в Україні	2	2	4	1,2,3,4,5
Тема 9: Інтеграція концепції One Health у систему забезпечення благополуччя тварин 1. Теоретичні основи концепції One Health 2. Взаємозв'язок добробуту тварин, здоров'я людини та безпечності продукції 3. Екологічний компонент у системі One Health 4. Міжнародні організації, політики та нормативні підходи 5. Перспективи імплементації концепції One Health в Україні	2	2	4	1,2,3,4,5
Тема 10: Благополуччя тварин у контексті сталого розвитку тваринництва 1. Теоретичні засади сталого розвитку у тваринництві 2. Екологічні аспекти благополуччя тварин 3. Економічні аспекти welfare-oriented виробництва 4. Соціальні та етичні виміри сталого розвитку 5. Практичні моделі впровадження принципів сталого розвитку в Україні	2	2	4	1,2,3,4,5
Тема 11: Сучасні наукові тренди та перспективи розвитку досліджень у сфері благополуччя тварин 1. Сучасний стан і методологія досліджень у сфері animal welfare science 2. Світові наукові тренди та перспективні напрями досліджень 3. Стан розвитку науки про благополуччя тварин в Україні 4. Інноваційні технології, цифрові рішення та перспективи розвитку практики			4	1,2,3,4,5
Усього	20	20	50	

4. МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ ТА НАВЧАННЯ

ДРН	Методи викладання (робота, що буде проведена викладачем <u>під час аудиторних занять, консультацій</u>)	Кількість годин	Методи вивчення (які види навчальної діяльності має виконати <u>студент самостійно</u>)	Кількість годин
ДРН1	Навчальна лекція (розповідь, пояснення, демонстрація, ілюстрування) Практичне заняття (пояснення, демонстрація, кейс-метод)	10	Робота з конспектом лекцій, робота з книгою, робота з нормативно-правовими актами, узагальнення, систематизація, поглиблення матеріалу	10
ДРН2	Навчальна лекція (розповідь, пояснення, демонстрація, ілюстрування) Практичне заняття (пояснення, демонстрація, аналіз відеоматеріалів та фотоконтенту)	8	Робота з конспектом лекцій, робота з книгою, робота з нормативно-правовими актами, узагальнення, систематизація, поглиблення матеріалу	10
ДРН3	Навчальна лекція (розповідь, пояснення, демонстрація, ілюстрування) Практичне заняття (пояснення, демонстрація, виїздне заняття)	8	Робота з конспектом лекцій, робота з книгою, робота з нормативно-правовими актами, узагальнення, систематизація, поглиблення матеріалу	10
ДРН4	Навчальна лекція (розповідь, пояснення, демонстрація, ілюстрування) Практичне заняття (пояснення, демонстрація)	8	Робота з конспектом лекцій, робота з книгою, робота з нормативно-правовими актами, узагальнення, систематизація, поглиблення матеріалу	10
ДРН5	Навчальна лекція (розповідь, пояснення, демонстрація, ілюстрування) Практичне заняття (пояснення, демонстрація, мозковий штурм)	6	Робота з конспектом лекцій, робота з книгою, робота з нормативно-правовими актами, узагальнення, систематизація, поглиблення матеріалу	10

5. ОЦІНЮВАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ

5.1. Діагностичне оцінювання (зазначається за потреби)

5.2. Сумативне оцінювання

5.2.1. Для оцінювання очікуваних результатів навчання передбачено

№	Методи сумативного оцінювання	Бали / Вага у загальній оцінці	Дата складання
1.	Усне опитування	25/25%	3 семестр, 5 тиждень
2.	Виконання індивідуальних завдань	30/30%	3 семестр, 7 тиждень
3.	Ессе	15/15%	3 семестр, 9 тиждень
4.	Письмове тестування	30/30%	3 семестр, 10 тиждень

5.2.2. Критерії оцінювання

Компонент	Незадовільно <13	Задовільно 14	Добре 15-19	Відмінно 20-25
Усне опитування	Відповідь поверхнева, непослідовна; відсутнє розуміння основних понять.	Відповідь уривчаста, з суттєвими неточностями; бракує прикладів та аргументації; знання здебільшого відтворювальні	Відповідь логічна, але з окремими неточностями; студент орієнтується в матеріалі, наводить приклади, проте аналіз поверхневий; аргументація частково недостатня	Відповідь повна, логічна, структурована; студент вільно володіє матеріалом, демонструє глибоке розуміння та вміння робити узагальнення й висновки; аргументовано застосовує знання на практичних прикладах.
Виконання індивідуального завдання	<20 Вимоги щодо завдання не виконано	18-24 Вирішувати основні числові задачі, використовуючи відповідні методи	24-28 Вирішувати низку числових задач, використовуючи відповідні методи	28-30 Вирішувати складні числові проблеми, використовуючи відповідні методи.
Ессе	<10 Вимоги щодо завдання не виконано	10-12 Планувати, проводити та представляти незалежне дослідження зі значним рівнем підтримки	12-14 Планувати, проводити та представляти незалежне дослідження з незначним рівнем підтримки	14-15 Планувати, проводити та представляти незалежне дослідження з обмеженою підтримкою
	<20	18-24	24-28	28-30

Письмове тестування	Здобувач не володіє основними теоретичними положеннями дисципліни, відповіді фрагментарні або відсутні, допущено суттєві помилки	Здобувач поверхово розкриває зміст питань, допускає помилки у термінології та логіці викладення, відповіді є неповними	Відповіді в цілому правильні та достатньо повні, однак містять окремі неточності або недостатньо глибоке обґрунтування окремих положень	Здобувач повністю та аргументовано розкриває питання, демонструє глибокі теоретичні знання, вільно володіє професійною термінологією та вміє обґрунтовувати висновки
---------------------	--	--	---	--

5.3. Формативне оцінювання:

Для оцінювання поточного прогресу у навчанні та розуміння напрямів подальшого удосконалення передбачено

№	Елементи формативного оцінювання	Дата
1.	Усне опитування після вивчення тем 1-3	На наступному практичному занятті після викладення матеріалу за темою
2.	Усний зворотній зв'язок від викладача та студентів після презентації реферату	Безпосередньо після завершення презентації
3.	Усний зворотний зв'язок від викладача під час роботи над планом цивільного захисту протягом занять	На наступному занятті після здачі студентом виконаного завдання
4.	Усний зворотний зв'язок від викладача та студентів після презентації плану цивільного захисту	На наступному занятті після здачі студентом виконаного завдання
5.	Усний зворотний зв'язок від викладача після виконання розрахункового завдання	На наступному занятті після здачі студентом виконаного завдання

6. НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ (ЛІТЕРАТУРА)

Основні джерела

Підручники посібники

1. Dolera, M., Trocino, A., & Battini, M. (Eds.). (2022). Animal welfare assessment: Novel approaches and technologies. MDPI. <https://www.mdpi.com/books/pdfviewer/6282?file=books978-3-0365-5561-4.pdf>
2. Appleby, M. C., & Knight, A. (Eds.). (2023). Routledge handbook of animal welfare. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781003182351>
3. Lay, D. C., Jr., & Rault, J.-L. (2025). Animal welfare science: An interdisciplinary guide. CRC Press. <https://www.perlego.com/book/4886980/animal-welfare-science-an-interdisciplinary-guide-pdf>
4. Knierim, U., Winckler, C., Waiblinger, S. Animal Welfare in Europe: Theoretical, Practical and Legislative Aspects. – London: Routledge, 2022. – 280 p.
5. Knight, A., Phillips, C., Sparks, P. (eds.) Routledge Handbook of Animal Welfare. – London: Routledge, 2023. – 534 p.

Методичне забезпечення

Міжнародні акти та стандарти

1. World Organisation for Animal Health (WOAH/OIE). Terrestrial Animal Health Code. – Paris: OIE, 2023. – Vol. I–II.
2. European Food Safety Authority (EFSA). Scientific Opinion on the Welfare of Farm Animals. – Parma: EFSA Journal, 2022. – 145 p.

Додаткові джерела

1. Офіційне інтернет-представництво Президента України <http://www.president.gov.ua/>.
2. Верховна Рада України <http://www.rada.kiev.ua>.
3. Кабінет Міністрів України <http://www.kmu.gov.ua/>.
4. Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України <http://www.mon.gov.ua, www.osvita.com>.
5. Міністерство екології та природних ресурсів України <http://www.menr.gov.ua/>.
6. Державна служба України з питань надзвичайних ситуацій <https://www.dsns.gov.ua>
7. Рада національної безпеки і оборони України <http://www.rainbow.gov.ua/>.
8. Постійне представництво України при ООН <http://www.uamission.org/>.
9. Сайт, присвячений землетрусам та сейсмічному районуванню території <http://www.scgis.ru/russian/>.
10. Сайт, присвячений надзвичайним ситуаціям природного характеру <http://chronicl.chat.ru/>.
11. Офіційний сайт Американського вулканологічного товариства <http://vulcan.wr.usgs.gov/> (англійською мовою).
12. Український інститут досліджень навколишнього середовища і ресурсів при Раді національної безпеки і оборони України <http://www.erriu.ukrtel.net/index.htm>.
13. <https://www.fema.gov/>
14. Закон України «Про ветеринарну медицину» № 2498-IX від 04.06.2022 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2022. – № 36. – Ст. 292.
- 15.

Закордонні підручники

1. Fraser, D. Understanding Animal Welfare: The Science in its Cultural Context. – 2nd ed. – Oxford: Wiley-Blackwell, 2023. – 448 p.

Програмне забезпечення